

Radek V o l e j n í k (Praha)

J. DAVID – J. DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ: OBRAZY Z CEST DO ZEMĚ SOVĚTŮ: ČESKÉ CESTOPISY DO SOVĚTSKÉHO RUSKA A SOVĚTSKÉHO SVAZU 1917–1968. Nakladatelství Host, Brno 2017, 256 s., ISBN 978-80-7577-225-1

Tato převážně literárněhistorická publikace přináší podrobnou analýzu sedmdesátí dvou českých cestopisů do Ruska a Sovětského svazu, které byly knižně vydány v letech 1917–1968, a ukazuje na nich proměny dobových představ československé společnosti o sovětském Rusku. Zkoumané texty zahrnují cestovní relace a popisy, reportáže i stylizované literární výpovědi. Autoři se u textů zaměřili především na jejich agitační, resp. propagandistickou funkci, neboť cestopisy vždy reagovaly na kulturně-politické změny a zároveň také vytvářely ideologický obraz Ruska. Kniha je rozčleněna do šesti kapitolových celků, které se věnují otázkám cestopisu jakožto literárního žánru a historického pramene, zobrazení ideologie v něm, tematizaci ruského jazyka a především zachycení života v Sovětském svazu, a to postupně ve třech obdobích od roku 1917 do šedesátých let. S ruským jazykem rovněž souvisí tematizace vlastních jmen v těchto cestopisech – z ruských/sovětských proprií jsou zde probrána antroponyma, chrématonyma i toponyma (zvláště pak urbanonyma). Zkoumané cestopisy se v tomto ohledu soustředily na specifika tehdejších sovětských pojmenovacích zvyklostí (např. změny zeměpisných názvů, revoluční osobní jména). Podle autorů se ukazuje, že vlastní jména se v cestopisech často stávala jedním z prostředků ideologického působení na čtenáře a nástrojem agitace a propagandy (především v rámci vzniku nových proprií, resp. nahrazování starých novými). Kniha má průkopnický charakter, je zpracována velmi přehledně, je vybavena bohatým poznámkovým aparátem a zaujme též po výtvarně-grafické stránce.